

Governance versterken: uitgangspunten voor besluitvorming op 11 maart 2019

Concept 06032019

1 Uitgangspunten

- 1.1 Provincie Groningen, de Groninger aardbevingsgemeenten Groningen en het Rijk (de ministeries van EZK en BZK) zijn overeen gekomen dat de volgende uitgangspunten en taakverdeling wordt afgesproken over gelden bij de governance van de versterking.
- 1.2 Deze uitgangspunten hebben alleen betrekking op de nieuwe aanpak voor de veiligheid van gebouwen – niet zijnde industrie - conform het Mijraadadvies van 1 juli 2018.
- 1.3 Het Rijk is verantwoordelijk voor de veiligheid als gevolg van de gaswinning in Groningen en de vergoeding van de daarmee samenhangende kosten. Het oordeel of een individueel gebouw aan de veiligheid voldoet zal vanwege de gewenste onafhankelijkheid op afstand van bestuurlijke partijen worden geplaast.
- 1.4 Het Rijk is verantwoordelijk voor de inrichting van de uitvoeringsorganisatie (UO) en het ministerie van BZK is daarvan de eigenaar.
- 1.5 De regio is verantwoordelijk voor de uitvoeringsoperatie en de kaders voor de uitvoering. Gemeenten zijn opdrachtgevers aan de uitvoeringsorganisatie (UO) voor de uitvoering van de lokale versterkingsplannen.
- 1.6 De specificering van de verantwoordelijkheidsverdeling wordt in dit document verder toegelicht. EZK zal deze verantwoordelijkheidsverdeling op basis van deze afspraken zo spoedig mogelijk vastleggen in wetgeving. Totdat deze van kracht is, zal gewerkt worden volgens deze afspraken en worden deze in lijn met deze verantwoordelijkheidsverdeling geformaliseerd in een beleidsregel versterken.
- 1.7 De maatschappelijke organisaties zijn adviseur bij de versterking, zowel op beleidsmatig als uitvoerend niveau. De precieze rol van de maatschappelijke organisaties, bijvoorbeeld de vraag in welke overlegvormen zij participeren en op welke wijze, wordt in overleg met deze organisaties bepaald.
- 1.8 Na twee jaar volgt een grondige evaluatie voor de governance versterken.
- ~~1.8 De volgende bijlages zijn opgenomen bij deze uitgangspuntennotitie ter nadere verduidelijking, een concept uitwerking van de diverse kaders bij versterken en wie verantwoordelijk is voor het vaststellen van deze kaders;
PM-processchema~~

Opmerking ⁽¹⁰⁾⁽²⁰⁾: Ministerie BZK is eigenaar toegevoegd.

2 Wettelijke veiligheidskaders

2.1 De kaders voor de veiligheid worden bij of krachtens de wet vastgelegd. Het gaat hierbij om:

- de taken en bevoegdheden van publieke partijen;
  - het proces van versterken: opnemen, beoordelen, het versterkingsadvies en het definitief ontwerp;
  - de inrichting van de rechtsbescherming;
  - de normen op basis waarvan tot versterking wordt besloten: Meijdam-norm (10^{-5} per jaar of kleiner, wat inhoudt dat de kans dat een bewoner overlijdt als gevolg van een aardbeving niet groter mag zijn dan 1 op de 100.000 jaar), de NPR en de HRA;
  - de heffing op NAM;
- een escalatiemodel in geval de veiligheid onvoldoende is geborgd.

2.2 De regionale overheden, de NCG/UO en de maatschappelijke organisaties worden in een vroegtijdig stadium – al voor de consultatiefase - nauw betrokken bij het wetgevingstraject.

3 Onafhankelijk instituut

- 3.1 Er komt een zelfstandig bestuursorgaan (zbo) ~~Zee~~ - een onafhankelijke, publiekrechtelijke entiteit met deskundigen - die zonder aansturing of beïnvloeding van derden - waaronder bestuurlijke partijen - en op basis van de wettelijke veiligheidskaders besluiten neemt over de veiligheid van individuele gebouwen. Deze entiteit wordt vooralsnog het IVO genoemd, het Instituut Versterkingsopgave.
- 3.2 Het onafhankelijk instituut geeft opdracht tot het uitvoeren van de jaarlijkse HRA-run ten behoeve van het prioriteren van de opname en beoordeling van gebouwen die versterkt moeten worden. Ook is het onafhankelijk instituut verantwoordelijk voor het besluit over de eventuele verrijkteing van de HRA-lijst. De UO, de gemeenten en de TCMG kunnen onderbouwd gebouwen aandragen voor de verrijkte lijst. Als er over het aangedragen gebouw onenigheid ontstaat wordt de casus aan het BSO voorgelegd ter besluitvorming. De kaderstelling hiervoor vindt plaats in het Bestuurlijk Overleg Groningen (BOG).
- 3.3 Het onafhankelijk instituut besluit -op basis van de opname en beoordeling door de uitvoeringsorganisatie of een gebouw versterkt moet worden, en zo ja:
- Welke soort maatregelen hiervoor genomen moeten worden. Dit gebeurt op basis van een nog vast te stellen categorie-indeling (bijvoorbeeld: categorie 1-5 waarbij 5 sloop/nieuwbouw is) of op basis van een nog vast te stellen en valideren typologie. Op basis hiervan wordt ook een indicatie/bandbreedte van het daarvoor benodigde budget gegeven;
- ~~Binnen welke tijd het gebouw op basis van veiligheid versterkt moet zijn.~~
- 3.4 Binnen de besluiten en de kaders van het onafhankelijk instituut is er voldoende ruimte voor lokale bestuurders om de versterkingsopgave in de lokale situatie in te passen en koppelkansen te benutten vanuit reguleringen (internationaal, nationaal of regionaal), eigen middelen, inpassingskosten en/of middelen uit het Nationaal Programma Groningen.
- 3.5 Het onafhankelijk instituut hanteert de veiligheidskaders en eventueel nieuwe beleidsregels rondom veiligheid, voor zover deze niet wettelijk en vanuit andere regelgeving en deze door toezichthouders zijn gevalideerd en aan BOG zijn voorgelegd. Het gaat bijvoorbeeld om een typologie-aanpak of een beleidsregel wanneer er vanuit de veiligheid sprake is van sloop en nieuwbouw. IVO hanteert de kaders en past ze onafhankelijk toe. De kaders zijn transparant en in openbaarheid tot stand gekomen en hebben goedkeuring van toezichthouders.
- ~~3.5 Het onafhankelijk instituut stelt de veiligheidskaders vast, voor zover deze niet wettelijk vastliggen en binnen de kaders die zijn vastgesteld in wet- en regelgeving. Het gaat bijvoorbeeld om een typologie-aanpak of een kader wanneer er vanuit de veiligheid sprake is van sloop en nieuwbouw.~~
- 3.6 Gelet op het voorkomen van bestuurlijke drukte wordt het onafhankelijk instituut ondergebracht bij het Instituut Mijnbouwschade. De wijze waarop dit plaatsvindt mag niet ten koste gaan van de snelheid van de schadeafhandeling.

Opmerking (10)(2e) Tijd staat in de lokale plannen van aanpak. Niet voor het IVO

Opmerking (10)(2e) IVO stelt geen kaders vast. Zij kan binnen de kaders komen tot beleidsregels en nadere invulling. De kaderstelling wordt afgestemd in het BOG en vastgesteld formeel door de minister.

4 Verantwoordelijkheid gemeente

- 4.1 De gemeenten zijn opdrachtgever aan de UO voor de uitvoering van de versterking op basis van de versterkingsplannen van de gemeenten waarin de besluiten van het onafhankelijk instituut zoals beschreven onder 3.3 zijn opgenomen. Hiermee worden de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de versterkingsoperatie, de communicatie en, de vormgeving van de maatregelen per gebouw in overleg met de bewoner en het besluit over het definitief ontwerp.
- 4.2 Binnen de besluiten van het onafhankelijk instituut is er voldoende ruimte voor lokale bestuurders om de versterkingsopgave in de lokale situatie in te passen en koppelkansen te benutten. De kosten hiervan worden gedekt door regelingen (internationaal, nationaal of regionaal), eigen middelen van gemeenten/provincie, inpassingskosten en/of middelen uit het Nationaal Programma Groningen. Het Rijk draagt de kosten die gemoeid zijn met de versterking binnen de wettelijke kaders en de besluiten van het onafhankelijk instituut.
- 4.3 Iedere gemeente heeft een lokale stuurgroep onder voorzitterschap van een gemeentelijke bestuurder met mogelijke deelname van o.a. woningbouwcorporaties, de uitvoeringsorganisatie, maatschappelijke organisaties en/of verenigde particuliere woningbezitters. De gemeente bepaalt zelf de inrichting van de lokale stuurgroep.
- 4.4 De lokale stuurgroep doet een voorstel voor een lokaal plan van aanpak en vervult tevens een regisserende rol in de lokale afwegingen, prioritering en communicatie richting de inwoners van de gemeente en stemt de uitvoering af met de uitvoeringsorganisatie.
- 4.5 Op basis van het voorstel van de lokale stuurgroep beslist de raad van de betreffende gemeente over het lokale plan van aanpak.
- 4.6 De gemeenten stellen gezamenlijk de uitvoeringskaders vast voor de uitvoeringsorganisatie.

Opmerking (10/26) Nee, IVO neemt het versterkingsbesluit. Evt kan op termijn worden overwogen dit gemeenten te laten doen (als NPR in Bouwbesluit wordt opgenomen)

5 Bestuurlijk overleg Groningen en Bovenlokaal samenwerkingsoverleg

- 5.1 Er komt een strategisch interbestuurlijk overleg van regionale overheden en het Rijk, het Bestuurlijk Overleg Groningen (BOG). Maatschappelijke organisaties worden als adviseur betrokken. Het BOG komt circa 2x per jaar bijeen. In het BOG vindt strategische afstemming plaats over schadeafhandeling, versterking en toekomstperspectief.
- 5.2 Er komt een bovenlokaal samenwerkingsoverleg gaan (BSO) waar afstemming plaatsvindt over de inzet van middelen en capaciteit tussen lokale stuurgroepen en de eigenaar van de UO om te komen tot een slagkrachtige uitvoering. Het BSO dient ook als voorportaal voor het BOG.
- 5.3 Het BOG heeft geen besluitvormende (formele) rol maar dient de interbestuurlijke afstemming. Deelnemende partijen houden hun eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Afspraken die in het BOG worden gemaakt worden vastgelegd binnen de bevoegdheden van de deelnemende partijen. Hiermee wordt de bijzondere opgave van de versterking zo veel mogelijk genormaliseerd als het gaat om de normale democratische besluitvorming en de verantwoordelijkheden van de verschillende bestuurslagen.
- 5.3
- 5.4 De kaders voor de veiligheid of de uitvoering die worden vastgesteld door resp. de wetgever of gemeenten worden voorafgaand aan vaststelling besproken en afgestemd in het BOG. Waarbij gestreefd wordt naar overeenstemming.

5.3 Indien de minister van mening is dat bij de uitvoering van de versterking de veiligheidskaders en/of de veiligheidsbesluiten van het onafhankelijk instituut onvoldoende geborgd zijn, agendeert hij dit in het BOG. Indien hierover bij herhaalde bespreking geen bestuurlijke overeenstemming wordt bereikt en de Minister van EZK publiekelijk vaststelt dat de gemeenten in gebreke zijn gebleven vanuit veiligheidsperspectief, neemt de Minister van EZK zijn verantwoordelijkheid daar waar het de veiligheid betreft. Hiervoor wordt in het kader van de wetgeving cq beleidsregel een zorgvuldig proces uitgewerkt.

Opmerking (10)(2e): Tekstvoorstel: Escalatie

6 Uitvoeringsorganisatie (UO)

- 6.1 Er komt een UO die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de versterking van de door de respectievelijke gemeenteraden vastgestelde versterkingsplannen. -De huidige NCG is de voorloper van de UO.
- 6.2 De UO stuurt de uitvoeringsketen aan. Bezien wordt of in de toekomst gebruik wordt gemaakt van private partijen.
- 6.3 De UO brengt de lokale uitvoeringsplannen samen, waarna de UO een bovenlokale toets uitvoert op haalbaarheid en uitvoerbaarheid, waaronder in relatie tot capaciteit. Eventuele knelpunten worden besproken in het BSO en, alleen indien noodzakelijk, in het BOG.
- 6.4 De UO voert de lokale versterkingsplannen uit op basis van de door de gemeente het IVO genomen versterkingsbesluiten, die in afstemming met de bewoner/eigenaar tot stand zijn gekomen.
- 6.5 De UO heeft een ruim mandaat, zodat zij de operatie slagvaardig kan uitvoeren.
- 6.6 De UO ondersteunt het onafhankelijk instituut bij de voorbereiding van haar besluiten zoals genoemd in 3.3, onder andere door het uitvoeren van de opname en beoordeling.
- 6.7 Het Rijk - het ministerie van BZK - is eigenaar van de uitvoeringsorganisatie en is verantwoordelijk voor een UO met voldoende kwaliteit, capaciteit en financiële middelen zodat de UO haar -taak adequaat kan uitvoeren. De UO krijgt hiertoe een eigen begroting. De capaciteit en financiële ruimte van de UO wordt regulier geagendeerd in het BOG.

7 Toezicht op de veiligheid

- 7.1 SodM heeft een toezichhoudende en adviserende rol in het kader van de veiligheid.
- 7.2 SodM toetst of de lokale plannen van aanpak van de gemeenten voor de uitvoering van de versterking voldoen aan de beleidsregel cq de wetgeving en de veiligheid conform de door het onafhankelijk instituut genomen veiligheidsbesluiten. Een jaar na oprichting van het onafhankelijk instituut wordt bezien of deze taak wordt overgedragen aan het onafhankelijk instituut.
- ~~7.27.3~~ De precieze uitwerking van de taken van SodM vindt in gezamenlijk overleg plaats met alle betrokken partijen.

Opmerking (10)(2e): Toets op lokale plannen van aanpak, niet naar IVO.

8 Bewoner/eigenaar

- 8.1 Uitgangspunt is dat de bewoner/eigenaar het laatste woord heeft over de versterking van zijn woning, met uitzondering van acuut onveilige situaties. Indien dit betekent dat niet voldaan kan worden aan het veiligheidsbesluit van het onafhankelijk instituut wordt hier ineen in de wet omschreven, een zorgvuldige procedure voor vastgelegd gevolgd.

- 8.2 Het definitief ontwerp over de versterking van een gebouw zal in nauwe samenspraak met de bewoner/eigenaar tot stand komen. In de praktijk betekent dit dat voor de woning wordt bepaald welke versterkingsmaatregelen geschikt en redelijk zijn en is het aan de bewoner/eigenaar om binnen de randvoorwaarde van veiligheid keuzes te kunnen maken.
- 8.3 Het besluit op basis van het definitief ontwerp wordt genomen door de gemeente het IVO. Voor de eigenaar/bewoner van een woning staat laagdrempelige, publiekrechtelijke rechtsbescherming open tegen dit besluit.
- 8.4 In de wetgeving zal worden uitgewerkt hoe wordt omgegaan met conflicterende voorkeuren van bewoners/eigenaren bij constructief verbonden woningen en de rechtspositionele verschillen tussen bewoner en eigenaar.
- 8.5 Meerdere partijen zijn betrokken bij de versterking, de schadeafhandeling en de gebiedsgerichte ontwikkeling. Gestreefd wordt naar een integrale -aanpak en één loket voor de eigenaar/bewoner.

9 Escalatie

- 9.1 Onderwerpen waar (bestuurlijk) geen overeenstemming over bestaat, worden besproken in het BOG. Iedere partij blijft eindverantwoordelijk voor en heeft het laatste woord over datgene waarvoor hij de verantwoordelijkheid draagt zoals vastgelegd in deze notitie, beleidsregel en/of de wet.
- 9.2 Bij discussie over de toepassing van het versterkingsbesluit zoals geformuleerd in 3.3 beslist het IVO. Waarna het besluit open staat voor bezwaar en beroep.
- 9.3 In afwijking van 9.1 krijgt de minister een wettelijk instrument om maatregelen te treffen indien de gemeente in gebreke blijft bij de uitvoering van de versterkingsoperatie waardoor de veiligheid onvoldoende geborgd is in de uitvoering en er geen bestuurlijke overeenstemming in het BOG wordt bereikt. Hiervoor wordt een zorgvuldig en met waarborgen omkleed proces ingericht in de wet.

Opmerking (10)(2e) Tekstvoorstel escalatie.

10 Tijdelijke governance

- 10.1 Er wordt zo snel mogelijk een beleidsregel vastgesteld die de governance van de versterking regelt in de periode tot aan een wettelijke regeling.
- 10.2 Gelijkijdig wordt een onafhankelijke commissie ingesteld die de taken van het onafhankelijk instituut zal uitoefenen (het tijdelijk IVO).
- 10.3 De in 10.1 bedoelde beleidsregel volgt de uitgangspunten van de permanente governance zoals in deze notitie verwoord, tenzij dit wettelijk uitgesloten is.
- 10.4 De regionale overheden, de UO en de maatschappelijke organisaties worden in een vroegtijdig stadium nauw betrokken bij het opstellen van de beleidsregel.
- 10.5 De maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep en het opdrachtgeversoverleg worden vervangen door het BOG en het BSO en een ambtelijke werkgroep versterken ter voorbereiding van het BOG en BSO.
- 10.6 De lokale overlegstructuren tussen de uitvoeringsorganisatie en de lokale stuurgroepen blijven intact. Hiermee worden de raden en staten weer in positie gebracht omdat voor de besluiten in deze overleggen het normale besluitvormingstraject geldt.

~~11 Overige afspraken~~

~~11.1 De regio en BZK nemen het initiatief voor een voorstel om de huidige overleggen te herstructureren. Dit met het oog op het verminderen van bestuurlijke drukte.~~

